

Примарне щастя

Ніна Фіалко

ОЗНАЙОМЧИЙ ФРАГМЕНТ

© Видавництво «Богдан». Усі права застережено.

Фрагмент надано для ознайомлення. Повна книжка — nashaknyga.com.ua

Містичні оповідання

Тривожні видіння

Ще залишилося купити доріжки на підлогу до світлиці, щоб пасували до килима і нових гардин, та й можна вже новосілля справляти. Восени темніє скоро, тож Катерина перед тим, як поратися по господарству, поки ще видно надворі, зайшла до кімнати поміряти її довжину від порога до вікна. Хотіла записати, скільки точно треба тієї доріжки, бо завтра збиралася зі своїм Михайлом їхати до міста. Навіщо платити гроші за зайві сантиметри, та й погано буде, коли кілька сантиметрів бракуватиме. Чоловік увесь день порався під машиною, бо недавно налетів за селом на якийсь корч і відірвав трубу для викиду газів. Без неї в машині – ніби в реактивному літаку летиш, тому Михайло, щоби сусіди не глузували з нього, ставив трубу на місце.

Михайло вважав себе добрим господарем і любив, щоб у нього все було до ладу. Незважаючи на складнощі теперішнього часу, не знаходив виправдання безгосподарності. Все залежить від людини, любить вона порядок, чи їй краще жити там, де панує безлад. Коли чоловіки збиралися біля церкви погомоніти, обговорити події в державі, то майже кожна розмова закінчувалась одними й тими словами: «Якби країною правили такі люди, як наш Михайло, то злиднів ніколи не було б». Чим частіше чоловік чув похвалу, тим старанніше ставився до роботи, іноді більше на публіку, ніж за потребою. Ремонтував машину, щоб сусіди не думали, ніби і йому вже все набридло. Всі щось роблять, а результатів своєї праці не бачать.

Відколи розвалився колгосп і в селі занепало господарство, люди почали дуже швидко обростати злиднями, і цьому, здавалося, не видно кінця.

...Катерина поміряла рулеткою підлогу, на яку збиралася купувати покриття, потім стала біля порога обличчям до образів і

подумала, що на Покрову можна й входи́ни робити. Обвела очима стіни, на яких вже висіли нові рушники, потім її погляд упав на середину кімнати. Те, що побачила, налякало настільки, що відразу охопив жах. Хотіла мерщій вийти, але ноги не слухались, і не могла зрушити з місця. Скільки простояла біля порога, не пам'ятає, бо вже стемніло, і Михайло з кухні голосно запитував, чому це вона в холодній кімнаті так довго сидить. Він ще мав деяку роботу надворі й не хотів роззуватися, тому кликав дружину на пораду. Катерина поступово оговталася, ще раз обвела поглядом кімнату, але нічого більше не побачила і повільно вийшла до чоловіка.

– Що з тобою сталося? – стривожився Михайло, глянувши на зблідлу дружину. – Та на тобі лиця нема! Ти не захворіла?

– Щось серце прихопило... – злукавила Катерина. – Може, не поїдемо завтра до міста? Ті доріжки ще зачекають...

– Ми ж обіцяли Оксанці, що завтра привеземо харчів, бо вона не зможе приїхати, – ніби виправдовувався чоловік. – Якщо ти прихворіла, то я сам відвезу, тільки сумку налашту́й.

– Я приготую, але вранці ще подивимось, як почуватимусь, і тоді вирішимо.

Михайло вийшов закінчувати ту вічну роботу, забувши, про що мав радитись, а Катерина зайшла до літньої кухні. На стільці сиділа старенька мати і лущила квасолу.

– Ходіть, мамо, до хати! – попросила Катерина таким тоном, що старенька, стрепенувшись, здивовано глянула. – Все, що ми робимо, нікому не потрібне!

– Як це не потрібне? – встаючи зі стільця й обтрушуючи фартуха, відповіла мати. – Всі ми стараємося для нашої найдорожчої та єдиної Оксанки, щоб їй легше жилося.

Катерина хотіла спочатку розповісти мамі про видіння, але потім подумала, що не варто тривожити її, нехай хоч вона спокійно спить, а не переймається тривогами дочки. Може, вона сьогодні

притомилась, і були якісь галюцинації, тож чи потрібно родині про все знати? Скажуть, що розум втратила, бо тепер він у багатьох не тримається голови, особливо в тих, хто за кордоном на заробітках побував. Катерина також там була, але більше двох років не витримала. Донька потребувала уваги, старенька мати хворіла, та й не хотіла, щоби чоловік без жінки розбещився.

До розпаду Союзу вони з Михайлом працювали в колгоспі: Катерина – дояркою, а він – комбайнером. Заробляли пристойні гроші й складали їх на будівництво хати. Катерина народила дівчинку, а більше дітей Михайло не захотів. Переконавав, що не треба народжувати, коли не можеш забезпечити їм щасливе дитинство, а потім допомогти стати на власні ноги.

Мама доглядала дитину і пильнувала господарку біля хати, а Катерина з чоловіком працювали від зорі до зорі. Взяли місце під забудову, встигли ще закласти фундамент і завезти цеглу, як одного вересневого дня позбулися всіх заощаджень. Ні війни, ні повені, ні землетрусу, і рік врожайний, а стали злидарями за одну ніч. Вчора ще були заможні, а наступного дня – голі, мов церковні миші. Яку ж то голову потрібно мати й силу волі, щоб таку шокową терапію провести над великим і ніби мудрим народом?! В історії різних народів не було жодного такого зухвальця, щоб однією постановою обдер стільки людей!!! Але кажуть, що на людях і смерть гарна, тож якби це сталося з невеликою групою людей, то, може б, і не витримала душа. А так майже всі постраждали, і було тепліше на душі від того, що не мене одного ошукали. Це така українська чи слов'янська ментальність, щоб лише сусідові не було краще за тебе, а все решту можна терпіти. Проте не всі люди з цим змирилися, а вперто шукали шляхи виходу зі скрутного становища, в якому опинилися з волі влади.

Спочатку Михайло їздив працювати до Польщі, й зароблені гроші вкладали в будову, поспішали скласти докупи цеглу, щоб

охочі на чуже не розтягнули. Потім накрили дах і встановили столярку, щоб можна було зачинити від крадіїв двері, а вже тоді шукати нових заробітків. Михайло з будівельною бригадою перебрався до Росії, а Катерина виробляла документи в Італію. Можна було ще довго жити і в батьківській хаті, але ж їхня Оксаночка мусить мати свою, тому все, що робили, було для доньки.

Оксана закінчувала десятий клас, коли мати поїхала до Італії. Робота в Катерини була спочатку дуже тяжкою й мало оплачуваною. Незнання мови спричиняло великі труднощі у спілкуванні з людьми, і життя ставало нестерпним. Тому старанно вчила мову і терпіла, зціпивши зуби, бо всі її муки були в ім'я єдиної дитини. Якби для неї й Михайла їхні батьки на- дбали більше статків, то не довелося б, може, так тяжко працювати тепер. Щоправда, ледачими своїх батьків Катерина не вважала, бо працювали в колгоспі від рання до смеркання, збудували невеличку хату, як й інші селяни, і наскладали в ощадбанку трішки грошей на чорний день. Батько рік не дожив до пенсії, тому для матері всі наступні дні стали чорними, бо гроші пропали, а здоров'я віддала сама. Катерина ж зробила з цього висновок і вирішила свою дитину забезпечити всім, що треба для нормального життя. На державу надії більше не мала, і зароблені гроші вкладали в речі та долари. Тішило те, що Оксанка була надзвичайно доброю дитиною, але надмірну турботу батьків сприймала з усмішкою, а іноді говорила:

– Мамо, що ж мені з чоловіком залишиться, коли ви за нас все зробите?

– Ти, доню, вчися добре і знайди гідного хлопця. Подаруєте нам онуків, щоби ми мали про кого турбуватися, а потім настане твоя черга дбати про всю родину, – повчала її Катерина.

Оксана закінчила школу і вступила до економічного університету, коли Катерина була ще в Італії. Раділи з того, що

дівчина слухає дорослих і дає батькам змогу спокійно працювати. Оксанка часто приїздила додому, і бабуня не могла натішитися онукою.

Хоч як біля бабуні добре, а молоде дівча прагне на вулицю до подруг, особливо туди, де музика грає. Дуже не хотілося батькам, щоб їхнє єдине дитя пішло тим слизьким шляхом, котрий тепер обирають навіть неповнолітні дівчата. Свої побоювання мати виклала в листі до дочки, підсумувавши, що залишає Італію і повертається додому, щоб дівчина не відчувала самотності й не шукала пригод поза хатою.

Михайло, працюючи в Підмосков'ї на будівництві, став майстром на всі руки. Виявив у себе неабиякий талант до будівельної справи і швидко всьому навчився. Влітку працював на чужій будові, а взимку свою нову хату перетворював на «лялечку». Такого гарного євроремонту односельці ще не бачили, й всім дуже кортіло подивитись, як усе виглядатиме в кінцевому результаті. Михайло не всіх, хто бажав цього, впускав до хати, мовляв, не викінчено, ще не має такого вигляду, яким має бути наприкінці. Обіцяв закликати на входи́ни, тоді й роздивляться. З дружиною домовився: якщо до Покрови не вправляться з роботою, то на Дмитра вже точно відсвяткують новосілля.

Після денного видіння Катерина боялася навіть заходити до світлиці. Випила заспокійливих крапель, але руки продовжували тремити, ніби після тяжкої хвороби. Щоб забрати сховані в кімнаті гроші на покупку, попросила маму піти до кімнати й вийняти їх зі сховку. Мати подивилася на стривожену дочку і, нічого не сказавши, почовгала в покої. Катерина складала сумку з харчами для Оксанки та з-під лоба зиркала в бік світлиці. Ненька скоро повернулася назад, і, мов скошена трава, впала на стілець біля порога.

– Не знайшла я тих грошей, йди сама візьми, – сказала і витерла рукою спітніле чоло. – Вийду на повітря, бо мені чомусь недобре.

Катерина нічого не відповіла, але в кімнату цього вечора більше не заходила. Вранці повела туди Михайла, щоб узяти гроші зі схованки.

– Ти що, боїшся сама йти? – здивовано запитав чоловік.

– Не боюся, але ходи зі мною, – попросила лагідно.

Михайло йшов попереду, а дружина боязко ступала слідом. Нічого незвичного не побачивши, вийняла заховані гроші й посміхнулася в уста. «Боже, яка ж я дурна, щось привиділося – і вже налякалася!» Настрій відразу поліпшився, і в дорогу вирушили вдвох, як у добрі часи.

Оксанка щебетала біля батьків, ніби давно не бачила їх, хоча минулої неділі була вдома. Катерина дивилася на доньку й подумки дякувала Богу, що подарував їм таку добру і лагідну дитину. Треба піти до нової церкви, міркувала, і дати на Службу Божу, подякувати за це велике щастя.

Біля цвинтаря стояла стара дерев'яна церква, і в ній відспівували тільки покійників, бо всі інші ритуали проводили в новозбудованій у центрі села. Багато заробітчан внесли пожертви на будівництво, тож храм звели скоро, художники гарно розписали його. Односельці пишалися цією церквою, навіть із міста до рідного села приїздили молоді пари – брати шлюб. Тут вінчання проводили дуже врочисто, не те, що в місті, де одна молода пара наступає на п'яти іншій.

Недавно весілля святкували родичі Катерини, й Оксанка приїхала завчасно, щоб із дівчатами вирядити молоду до шлюбу. Зайшла до подруги обговорити сільські новини. Та, розповівши все, що знала, запитала Оксану:

– А ти собі ще не знайшла жениха в місті?

– Дружу з хлопцем зі свого курсу... Минулої ночі мені приснився дивний сон: я у весільній сукні йду вулицею мимо нової

церкви і чомусь зупинилася біля старої. Налякалась та пробудилася... Ти не вмієш сні розгадувати?

– На жаль, ні, Оксанко. Про весілля думала, то воно тобі й приснилося, що ж ще... Відьми ж ніякої не бачила? – засміялася подруга, і дівчата перевели розмову на жениха сьогоднішньої нареченої.

Після згаданого весілля минуло кілька тижнів. Усе в хаті було майже готове до новосілля, і Катерина вирішила зайти у світлицю серед білого дня, щоб перекласти з ящика серванта Оксанине золото до іншої кімнати – в безпечніше місце. Хоча про односельців погано не думала, але часи тепер інші, й люди змінюються не на краще. Щоб не було спокуси, ліпше дорогі речі заховати від гріха подалі. Заходячи в світлицю, боязко переступила поріг і різко підняла голову. Їй знову привиділося те саме: посеред хати на катафалку лежить її Оксана, руки в золотих прикрасах й одягнена у весільне вбрання. Видіння було настільки реальне, що в його правдивості не засумнівалася. Точно таке вона вже бачила, але тепер оніміння не було. Катерина дивилася на кімнатне марево широко відкритими від жаху очима, ніби хотіла переконатися, чи Оксанка там жива лежить, чи справді померла. Зробила крок до катафалку і, простягнувши руку, хотіла доторкнутися до нього, але видіння зникло, ніби туман розвіявся від сонця. Оглянулася навколо, та нічого незвичного більше не побачила. Раптом їй спало на думку, що це попередження про небезпеку, котра нависла над дитиною! Катерина вибігла на подвір'я, хотіла кричати, але не могла навіть розтулити уста. Трохи заспокоївшись, запитала чоловіка:

– Чому це нашої Оксанки досі нема? Вона ж обіцяла цієї суботи приїхати...

– Якщо обіцяла, то приїде, – заспокоїв чоловік. – Може, щось затримало її, вона ж молода і має свої плани.

– Чомусь неспокійно на душі, тому й тривожуся, – сказала Катерина і потерла рукою біля серця.

– Не хвилюйся даремно, вона завжди обіцянки дотримується. Ти вечерю ладнай і склади список, що я маю ще привезти з міста на новосілля, – попросив Михайло.

Зайшовши до літньої кухні, Катерина взялася готувати вечерю. Старенька мама сиділа й чистила картоплю. Останнім часом її здоров'я чомусь різко підупало, і донька переживала, щоби, не дай Боже, мама не покинула їх назавше. Нехай би хоч новосілля відбули, щоби не довелося життя в новій хаті з покійника починати. Тому накупила всіляких ліків для старенької й просила показатися лікарям.

– У мене нічого не болить, – відповідала ненька, – то до якого лікаря буду йти?

– Там скажуть, до якого, – наполягала дочка. – Я не можу дивитись, як ви чахнете на очах, причина ж якась мусить бути...

– У мене душа болить, і я хочу швидше за когось стати перед Богом, – якимось загадково мовила мати.

– Кому коли призначено, тоді й піде, це вам не соціалістичне змагання в колишньому колгоспі.

– Чи ти думаєш, я не розумію, але одну людину хотіла би випередити... – не здавалася старенька.

– Чи не сусідку нашу Зосю? То її вчора прооперували, і вона ще довго збирається жити, – всміхнулася Катерина.

– Ні, не сусідку, є ще й інші люди... – прошептала старенька, майже плачучи.

– Не хвилюйтеся, мамо, всі туди підемо, але не всі разом, – заспокоїла її Катерина і пригорнула до грудей. – Ідіть відпочивайте, а я пропалю пічку в хаті, бо ж різко похолодало...

Сонце вже пішло на спочинок, коли почав падати перший сніг. Деякі дерева ще стояли зелені, бо й морозу цієї осені ще не було.

Різкий холодний вітер гонив по двору опале листя, і воно тулилося до хати, ніби ховаючись од передчасної зими. Катерина підняла кілька листків і співчутливо подивилася на них, бо навіть не пожовкли, могли б ще довго висіти на дереві. Поглядала на дорогу, чи не йде Оксанка, бо морозець бере, а вона легко одягнена, щоб не простудилася... Чомусь не могла забути загадкову мамину розмову. Майнув здогад: а раптом мама бачила те саме, що й вона? Але не стане тривожити маму допитуванням, бо тоді доведеться розповісти й про себе, а старенька того може не витримати. Боже, невже те має статися? Чим же ми розгнівали Тебе? Ні, треба гнати від себе дурні думки! Може, то вже розум каламутиться від роботи і безкінечного прагнення створити єдиній дитині рай на землі? Золота різного накупили стільки, що на кілька поколінь жінок у родині вистачить. Сама не зносила, а все для доньки складала. Може, піти до священика за порадою, нехай якнайшвидше освятить хату, і досить уже жити думками тільки про маєтки. Мабуть, пора замислитися над вічним... Чого тільки не передумала Катерина!

Після вечері чоловік дивився телевізор, а вона поралася на кухні, щоб уранці швиденько приготувати обід і вчасно зайти до церкви, аби люди не оглядалися на них. Старенька мама вовтузилася на ліжку, бо не могла заснути, потім встала й сіла біля доньки.

– Може, тобі чимось допомогти? – запитала вона.

– Я сама не маю роботи, а щоби час швидше минав, перекладаю баняки з місця на місце, – відповіла стривожено дочка. – Чому це Оксани так довго нема?

– У мене також неспокійно на душі, тому і сон не йде, – тяжко зітхнула старенька.

Раптом у дворі загавкав собака, давши зрозуміти, що надійшов хтось чужий. У вхідні двері загримали. Мати різко звела погляд на дочку, і їхні перелякані очі зустрілися.

...Оксана вже збиралася їхати додому, коли зайшла подруга і запросила її на день народження свого хлопця. Коханий подруги попросив неповнолітнього родича, щоб той відвіз їх до ресторану за кілька кілометрів від міста.

– Кажуть, що там дуже класно, а головне – ціни для студентів підходящі, – переконувала подруга. – Нам удвох буде нецікаво, тож запрошуємо тебе з Петром до свого гурту...

– Мене батьки вдома чекають, а попередити їх не зможу, – не погоджувалася Оксана. – Мама чекатиме всю ніч, не засне, поки я не приїду.

– А ми тебе відвеземо додому після вечірки, – наполягала подруга, – це ж якихось десять кілометрів у інший бік...

– Якщо так, то я погоджуюсь, але щоб біля одинадцятої години ви відвезли мене додому.

Дівчата швиденько зібрались і вийшли на вулицю, де в машині на них уже чекали хлопці. Виявилось, що всі вже давно домовилися, затримка була лише за Оксаною.

– Де ви такого молодого водія з машиною знайшли? – поцікавилась Оксана, глянувши на школяра за кермом.

– Це мій родич, – відповів хлопець подруги, – він «позичив» у тата машину на вечір, але водить її добре, тож можете бути спокійні.

Вечірка минула швидко і весело, тож задоволені студенти вийшли з ресторану, щоб вчасно доставити Оксану додому. На вулиці підморозило, двигун довелося довгенько розігрівати. Коли машина рушила з місця, настрій у всіх знову піднявся, й весела компанія, минувши місто, поїхала в бік Оксаниного села. Дорога недалеко, водій, натиснувши на газ, набрав швидкості.

– Не розганяйся, бо за тим деревом має бути різкий поворот наліво, – попередила Оксана.

За якусь мить, побачивши дерево, водій різко загальмував і повернув... Авто на великій швидкості врізалось в дерево.

Водія і пасажирів із травмами різної тяжкості доставили в лікарню, а Оксана без жодної подряпини виявилася мертвою.

Знайшов їх односелець, який машиною їхав слідом, викликав швидку допомогу, а тепер ніс страшну звістку Михайлові й Катерині...

Не можна описати горя батьків, і, очевидно, нема таких слів, які могли би полегшити їхнє страждання, коли доводиться засипати землею своїх дітей, а особливо одну-однісіньку доню...

– Я знала, що так буде, – сказала мама Катерині. – Вже кілька разів бачила її на катафалку в світлиці у весільному вбранні, але не хотіла тобі казати.

– І я бачила... – ледь вимовила Катерина. – Але чим могла зарадити?

– Он гірко плаче мати того нещасного молоденького водія. Переживає, що судитимуть сина, як вийде з лікарні, – сказала старенька. – Заспокой її і скажи, що ми його звинувачувати не будемо, свою смерть наша дитина все одно би знайшла. Стільки життя їй, мабуть, було призначено на Землі, а може, ми за неї поспішили розв'язати всі проблеми, а їй нічого не залишили. Нас попереджували, але ми не зрозуміли знаку Всевишнього, тому й мусимо тепер до кінця життя страждати, бо таке горе не забути.

...Ходимо до церкви і вивчаємо Біблію, намагаємося виховувати дітей ніби правильно, але не знаємо, чи так це у нас виходить. Наші діти вже самі батьки і мають своїх дітей, а ми продовжуємо нав'язувати їм наші переконання, дбаємо про їхнє благополуччя до сконання, а потім дивуємося, чому з них виходять невдахи. Мені здається, що кожна людина виконує якусь місію на Землі та йде тією дорогою, яка їй призначена.

Літо 2007 року

Зачаровані ключі

У же немолоде подружжя переселилося до щойно купленого обійстя у мальовничому селі недалеко від обласного центру. Багато людей утікають до міста, щоби там прилаштуватись, а Романові запропонували добру роботу в селі. Знайомий бізнесмен недавно відкрив тут столярний цех і почав виготовляти пластикові вікна та двері. Наталка, Романова дружина, виросла в селі й роботи біля землі не боялася. Легко погодилася на переїзд, але з умовою, що коли куплять хату, то вже до кінця життя нікуди не переїжджатимуть. Голова сільської ради запропонував їм хату не стару і не нову, але в гарному місці з невеличким садком і чималою присадибною ділянкою. На це подружжя й повелось, бо бажання працювати на власній землі їх не полишало ніколи.

– А хто мешкав у тій господі? – поцікавилася Наталка.

– Старша жінка. Вона чомусь пересварилась із сусідами, і дочка забрала її до себе. Мабуть, конфліктною була або чогось із ними не поділила, – сказав молодий чоловік, який, головуючи у селі, ніколи не вникав у чвари між окремими людьми.

• • •

Далі — у повній книжці «Примарне щастя».
nashaknyga.com.ua